

RÓŻNI, A JEDNAK RÓWNI! - TYDZIEŃ RÓŻNORODNOŚCI

*XIII Liceum Ogólnokształcące
im. gen. Józefa Hallera w Bydgoszczy*

opracowanie: Joanna Leżoń

EUROPE DIRECT BYDGOSZCZ W XIII LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM IM. GEN. JÓZEFA HALLERA W BYDGOSZCZY – PROJEKT "ZJEDNOCZENI W RÓŻNORODNOŚCI"

Projekt "Zjednoczeni w różnorodności". 26 czerwca 2022 r. gościliśmy w naszej szkole Honorowego Konsula Ukrainy Pana Krzysztofa Sikorę, Prezydenta Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy. Spotkał się on z uczniami naszej "ukraińskiej" klasy oraz uczniami klas III LO. Spotkanie dotyczyło nauki młodzieży ukraińskiej w polskich szkołach oraz integracji naszych uczniów. W ramach projektu w spotkaniu uczestniczyli także przedstawiciele WSG, pracownicy Europe Direct Bydgoszcz z Ukrainy i Zambii. Poprzez zabawę uczniowie z Ukrainy poznawali tajniki Unii Europejskiej, projekty unijne z jakich mogą od 2004 roku korzystać nasi uczniowie.

Organizatorem akcji był Pan Jarosław Pilich

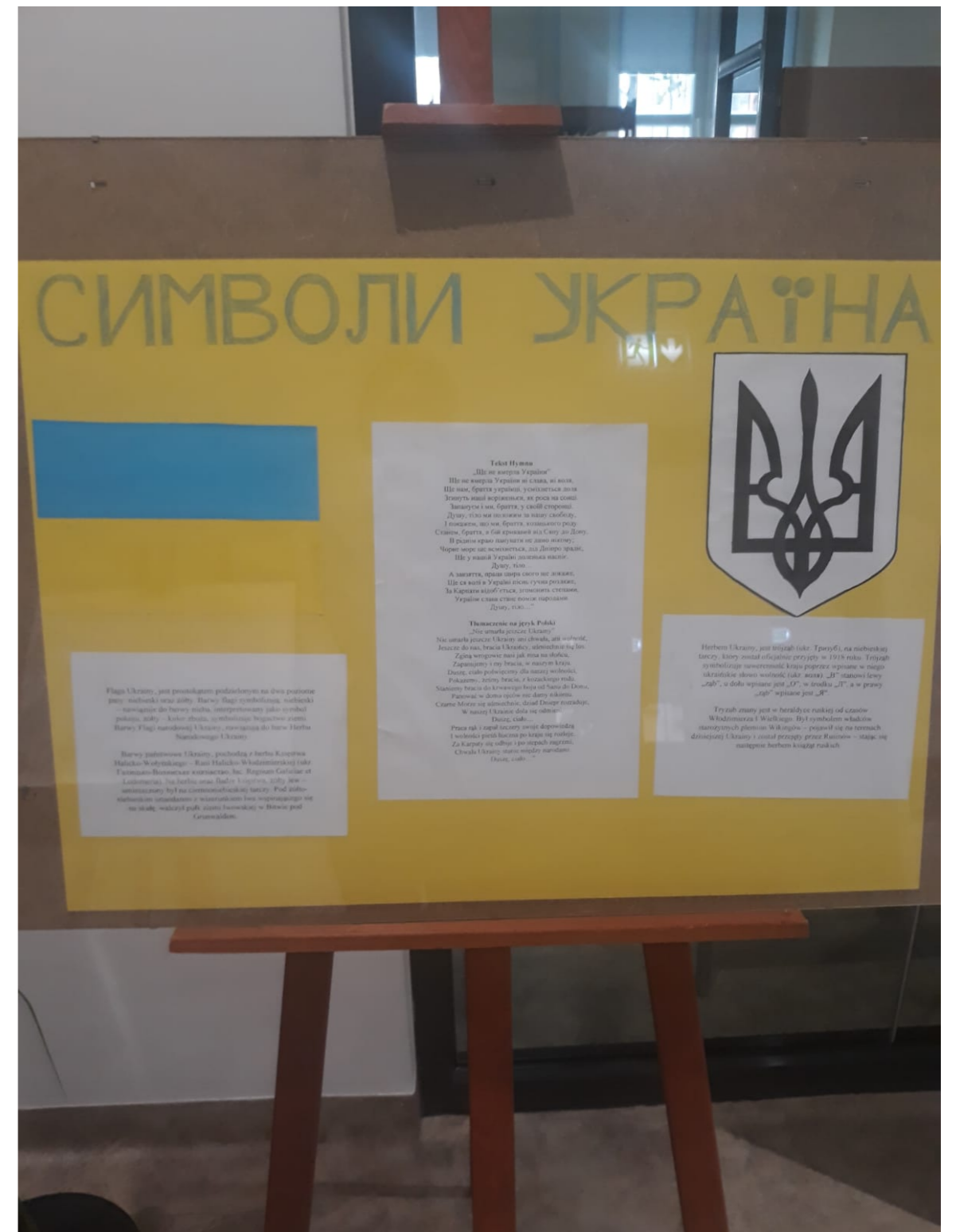
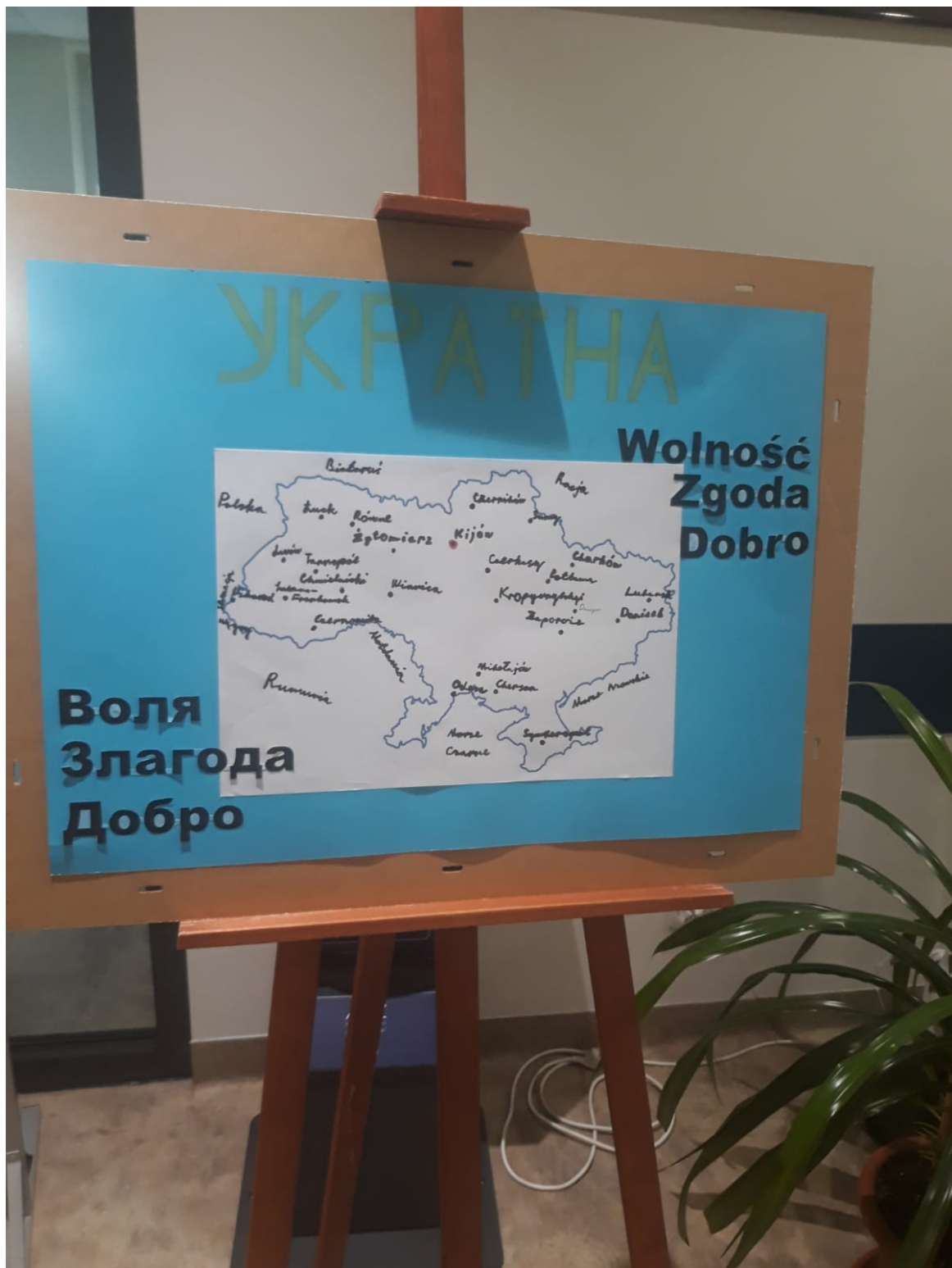

WYSTAWA PLAKATÓW NA TEMAT UKRAINY. PROJEKT CEO – „SZKOŁA OTWARTOŚCI”

Stworzenie przez uczniów z Ukrainy plakatów dotyczących tradycji, zwyczajów oraz innych informacji związanych z Ukrainą. Wystawa została zaprezentowana w szkole w Tygodniu Różnorodności w maju 2022 r.

Organizatoroki: M.Siołkowska, M.Bembnista

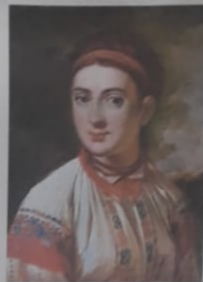
Вишиванка

Wyszywanka (ukr. вишиванка, biał. вышыванка) – tradycyjna odzież Ukraińców i Białorusinów, bogato zdobiona haftami koszula.

Ma wspólne pochodzenie z haftowanymi koszulami innych narodów słowiańskich Europy Wschodniej i Środkowej.

Wykonywano ją zazwyczaj z samodzielnego płótna, utkanego na domowym warsztacie tkackim. Haft na koszuli, wykonany zwykle metodą haftu krzyżowego, posiada wiele lokalnych wariantów i kolorów, różniących się w zależności od regionu geograficznego. Wyszywaniki różnią się także w wersji damskiej i męskiej.

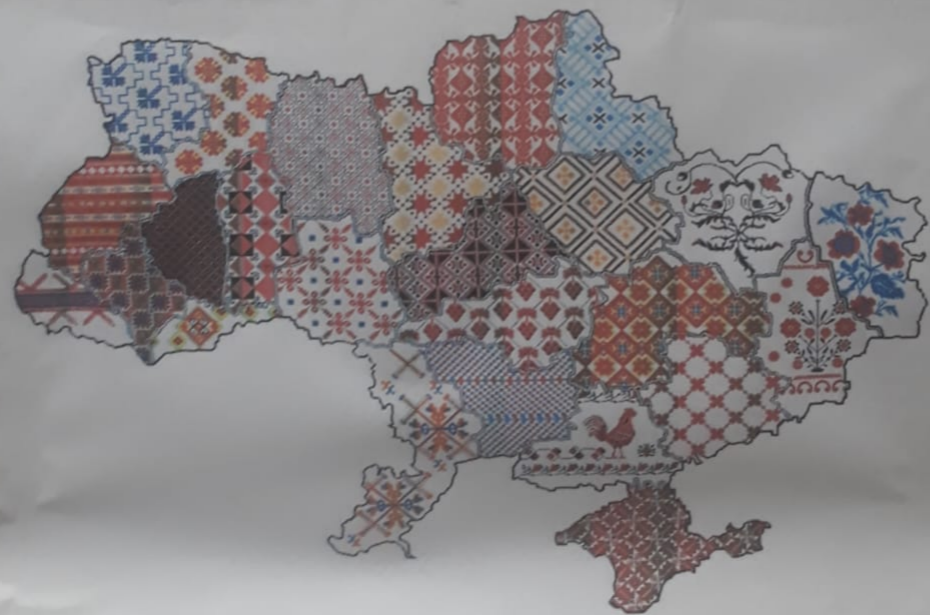
Wyszywanka jest podstawowym elementem ukraińskiego stroju ludowego.

Od średniowiecza tradycyjnie noszona jako strój świąteczny. Od XX wieku zakładana także oddzielnie, razem z garniturem, zamiast zwykłej, białej koszuli, z okazji uroczystości religijnych, państwowych, patriotycznych i rodzinnych.

W Polsce wyszywanka występuje m.in. w stroju hrubieszowskim i tomaszowskim.

Od 2007 roku obchodzony jest Dzień wyszywaniki.

PIESNI KOZACKIE

Ой на полі та мина жури (Дані)
А полі горно
Воды дригачю
Ковані дурно
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Полемку дригачю (Дані)
Воды дригачю,
Ковані дурно,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Ой на полі та мина жури
Ой на полі та мина жури
А полі горно, дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно,
Гай, дригачю, гай,
шарпаню,
Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

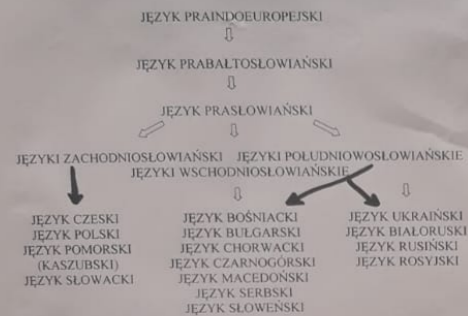
Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Ой, мина жури, мина жури
Дригачю, шарпаню,
Ковані дурно, гай, дригачю, гай,
шарпаню, Ковані дурно.

Język ukraiński

Współczesny, nowożytny język ukraiński powstał pod koniec wieku XVIII. Momentem przełomowym było wydanie trawestacji „Eneidy” Wergilusza napisanej po ukraińsku przez Iwana Kotlarskiego, zbieracza rodzimego folkloru.

Taras Szewczenko dzięki swojej genialności językowej wniósł do języka ukraińskiego elementy różnych dialektów i przetworzył je na jeden wspaniały język literacki. Od Tarasa Szewczeniaka zaczyna się współczesna literatura ukraińska i współczesny ukraiński język.

Język ukraiński łączy z językiem polskim nie tylko wspólne słownictwo pochodzące. Bliskie sąsiedztwo tych dwóch języków wspólnot („Rusińców” i „Lachów”, by przywołać archaiczne nazwy Ukraińców i Polaków) stwarzało przez wieki okazję do wzajemnych, historycznie złożonych kontaktów.

Przez kolejne stulecia tereny, na których rozwijał się język ukraiński, w różny sposób i w różnym zakresie związane były politycznie i kulturalnie z Polską. Ludność polska i ukraińska mieszała na tych ziemiach w postaci przemieszanej, w związku z czym między tymi językami istniały obustronne wpływy. Zarówno język polski wpływał na język ukraiński i odwrotnie.

Ukraińcami, czyli wyrazami lub zwrotami pochodzącymi z języka ukraińskiego, są również w polszczyźnie:

- sadyba
- barsuk
- czeremcha
- wataha
- hutaj
- step

Również polonizmów występujących w języku ukraińskim jest ich stosunkowo dużo. Jako przykłady można tu wymienić takie słowa, jak:

- ciekawyj
- wyhytnyj
- powit
- pereżokoda
- diłkawaty

Podobieństwo mogą być jednak często mylące. W języku ukraińskim i polskim wiele jest tzw. fałszywych przyjaciół, czyli słów lub fraz, które mają bardzo podobną formę, ale jednak inne znaczenie.

Dla przykładu:

- pol. „miecz” – ukr. „sew” (miecz);
- pol. „kit” – ukr. „kit” (kost);
- pol. „dywan” – ukr. „żmian” (sofa, kanapa);
- pol. „czarna” – ukr. „sajama” (filizanka, kubek);
- pol. „bogato” – ukr. „garata” (duża);
- pol. „gotować” – ukr. „cetynaćca” (przygotowywać).

Kwestie różnic w wymowie między ukraińskim a polskim, choć niemłe, nie powinny dla użytkowników obu tych języków być szczególnie trudną barierą do pokonania. Spór części ludzi podlega się **szarżkliwym**, czyli mieszanką języka ukraińskiego i rosyjskiego. **Sarzyk** nie jest zjawiskiem jednolitym ani w żadnym sposobie skodyfikowanym, a u niektórych użytkowników mieszanka jest na tyle „domowa”, że nie sposób określić, do którego z języków jest jej bliżej.

W Ukrainie językiem urzędowym jest ukraiński, jednak Ukraińcy biegle posługują się również rosyjskim. Wiele osób rozmawia w obu językach nawet w swoich domach. Spór części ludzi podlega się **szarżkliwym**, czyli mieszanką języka ukraińskiego i rosyjskiego. **Sarzyk** nie jest zjawiskiem jednolitym ani w żadnym sposobie skodyfikowanym, a u niektórych użytkowników mieszanka jest na tyle „domowa”, że nie sposób określić, do którego z języków jest jej bliżej.

Polakowi łatwiej jest się nauczyć języka ukraińskiego niż rosyjskiego, ponieważ ukraiński jest bliżej spokrewniony z polskim, niż rosyjski. Polak może rozpocząć naukę języka ukraińskiego, mając bony w postaci całkiem niezłej biegłości znajomości. Niestety jest mniejsza dostępność materiałów do nauki języka ukraińskiego niż do nauki języka rosyjskiego, co się jednak powoli zmienia.

System edukacji w Ukrainie

Obowiązek pobierania nauki jest w Ukrainie obowiązkowy od 6 roku życia. Edukacja trwa 12 lat (poprzednio 11) i realizowana jest na 3 poziomach:

1. Szkoła początkowa – 4 lata
2. Szkoła podstawowa (gimnazja) – 5 lat
3. Starsza szkoła – pełne wykształcenie średnie (licea, szkoły zawodowe) – 3 lata

W przypadku studiów, absolwent ukraińskiej szkoły średniej może zdecydować się na tzw. studia krótkie, które trwają 3-4 lata (w przypadku ukończenia 9-letniej szkoły) albo 2-3 lata (po ukończeniu 11-letniej pełnej szkoły średniej). Kończą się one uzyskaniem **dyplomu młodszego specjalisty**, który w efekcie reformy edukacji został zastąpiony **dyplomem młodszego bakalawra**.

Kolejną opcją dla osoby, która ukończyła ukraińską szkołę średnią, są **studia pierwszego stopnia**. Trwają one przeważnie 4 lata i kończą się uzyskaniem **dyplomu bakalawra**, który daje w Ukrainie prawo do aplikowania na studia drugiego stopnia.

Absolwent studiów pierwszego stopnia może rozpocząć **studia drugiego stopnia lub studia jednolite**. Studia drugiego stopnia trwają od 1-2 lata i kończą uzyskaniem **dyplomu magistra**, z kolei studia jednolite trwają 5-6 lat i kończą uzyskaniem **dyplomu specjalisty**. Obydwa te dyplomy, jeśli były uzyskane przed dniem 20 czerwca 2006 r., są uznawane za **równoważne** z ich polskimi odpowiednikami na podstawie umów międzynarodowych. Tytuły magistra, jak i specjalisty mogą być potraktowane jako analogia magistratury z polskiego systemu edukacji. Warto wiedzieć, że w przypadku dyplomów uzyskanych w zawodach regulowanych w Polsce, tj. zawodzie lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarci, położnej, lekarza weterynarii i architekta – niezależnie od daty ich wydania – potwierdzenie równoważności możliwe jest jedynie po przeprowadzeniu procedury notyfikacji.

Dlaczego „W UKRAINIE” a nie „NA UKRAINIE”?

Jak powinno się mówić: „w Ukrainie” czy „na Ukrainie”? Jadę „do Ukrainy”, a może „na Ukrainę”? Skąd wzięła się różnica między tymi sformułowaniami i która wersja jest poprawna?

W mediach pojawiają się zarówno wyrażenia „w Ukrainie”, jak i „na Ukrainie”. Jak się okazuje – obie formy **teoretycznie są dopuszczalne**, poprawne i obie mają swoje korzenie w historii tego kraju. Nie jest tak, że forma „w Ukrainie” pojawiła się nagle, dopiero teraz. Do XIX wieku była ona nawet częściej używana – podkreśliła dziennikarka Czwórki Marta Zinkiewicz. Współczesne wydawnictwa poprawnościowe zalecają formę „na Ukrainie”, ale trzeba wziąć poprawkę na to, że ukazały się one przed wydarzeniami, które obecnie mają miejsce – dodała.

Forma z „na” nawiązuje do historii Ukrainy. – Stosowanie przyimka „na” wiąże się z pewną podległością, używamy go w kontekście miejsc czy krain niesamodzielnych pod względem administracyjno-politycznym. Na przykład: mówimy, że jedziemy do Warszawy, do Lublina, czy do innego miasta, ale gdy mamy na myśli dzielnice czy osiedla, jedziemy już na Wólę czy Pragę – tłumaczył dr hab. Mariusz Koper z Katedry Języka Polskiego KUL.

Dlatego sformułowanie „na Ukrainie” ma związek z tym, że kraj ten w przeszłości był częścią Związku Radzieckiego i w mowie pozostał ślad tamtych wydarzeń. – Mówimy dziś „na Ukrainie”, „na Litwie” czy „na Białorusi” – wyliczała dziennikarka Czwórki.

Choć forma „na Ukrainie” wciąż jest właściwa i prawidłowa, to – jak mówił dr hab. Mariusz Koper – **sami Ukraińcy wołają, by w kontekście ich kraju używać sformułowania „W UKRAINIE”**, bo wiąże się to z **pewną solidarnością i chęcią podkreślenia niezależności tego państwa**. – Myślę, że są oni na to wyczuleni i chcą, byśmy podkreślali niepodległość tego kraju – tłumaczył gość Czwórki.

Cyrylica – pismo alfabetyczne służące do zapisu języków wschodniosłowiańskich, wiktoryj polabisłowiańskich i innych. Nazwa nawiąduje do sponosa Skowian – św. Cyryl, który wspólnie ze św. Metodym, prowadząc misję wielkonoroską wśród Skowian, zapisał i wprowadził do liturgii język słowiański. W cyrylicy wyróżnia się wielkie i małe litery, jednak w przeciwieństwie do alfabetu łacińskiego różnią się one głównie wielkością, nie kształtem. Czasem znaczenie różni się za to od pisem przewego kursywa i służy także jako litera, chociaż także stosowane również w postaci kursywy w różnych językach. Rodzaje cyrylicy:

- współczesna cyrylica ukraińska
- współczesna cyrylica białoruska
- współczesna cyrylica bułgarska
- współczesna cyrylica kazachska
- współczesna cyrylica macedońska
- współczesna cyrylica mongolska
- współczesna cyrylica serbska
- współczesna cyrylica rosyjska

cyrylica polska dawna lub dawno wykorzystywana jest do zapisu języka polskiego w społeczeństwie, w Watykanie na Syberii⁸¹. Stworzony standard zapisu różni się jednak od XIX-wiecznych publikacji, np. p odłonek jest przez 9.

cyrylica polska współczesna (w związku na niezrozumiałe alfabetu łacińskiego polskich wicarych, na Diakonia, od lat 90. XIX wieku. Wykonawstwo Pracejahn; Długości godziwej publikacje modlitwenki i zbioru pieśni katechetycznych po polsku, ale w zapisie cyrylicznym)

współczesna cyrylica rosyjska